Digitized by Google

31/ v. 15 p.

Index

1 Aallen (Henricus Georg.) De Jure Majestatico Imperatoris Rom. Germanici

2 Burckard (Daniel) De Juribus Majestatis Soli Imperatori.

3 Braun (Georg. Christ. a) Jus Majestatium Imper. Rom. Germ. in Regno Germanico

4 Braun (Matth. Nicolaus) De Romani Imper. Majestate praecipue reali et personali

5 Berietens (Sebast.) De Praeeminentia Imperatoris Romano-Germanici

6 Mehmel (Georg. Ludovicus) De Titulis officii Imperatoris Augustissimi

7 Zinni (Joh. Balth.) De Imperatoris Dominio Universali

8 Koenig (Joh. Frider.) De Differentia potestatis legislatoriae Imperat.

9 Spith (Joh. Christ.) De Imperatoris legem universalem in Imperio . . .

10 Stemler (Joh. Georg.) De Jurisdictione Imperat. Rom. Germanici.

11 Schmidt (Joh. Adr.) De Jure Imperatoris Rom. Germ.

12 Befferer (Jacob. Frider.) De Jure Dignitates conferendi in Imper. Rom. Germ.

13 Reinboth (Ernestfr.) De Dignitates Imperii conferendas.

14 Faust (Joh. Gottlieb) De Consensu Imperat. ad observant. Impor. necessario

15 Rakenius (Joh. Augustus) De Observantia Imperii

16 Baussius (Got. Sigism.) De Potestate Imperatoris alienandi bona imperii

Digitized by Google

[illegible] Google

Digitized by Google

AUXILIANTE SUMMO REGUM REGE
ATQUE DOMINO DOMINANTIUM,

DE

JURE MAJESTATICO IMPERATORIS ROMANO-GERMANICI,

SUB PRÆSIDIO

VIRI Amplißimi, Nobilißimi & Conſultißimi,

DOMINI

GERARDI von Stökken/ J.V.D.

atque Inſtit. Imperial. Profeſſoris celebratiſſimi, Domini Præceptoris & Fautoris omni honoris & obſervantiæ cultu ſemper nominandi,

PUBLICE

Die 25. Febr. Hora locoque ſolitis

diſputaturus eſt

HENRICUS GEORGIUS von Hatten/
A. & R.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ARGENTORATI,
Literis JOH. WILHELMI TIDEMANNI,
ANNO M DC LXXI.

VIRO
ILLUSTRI, GENEROSISSIMO ATQUE EXCELLENTISSIMO,
DOMINO
JOHANNI ADOLPHO KILMANNO à KILMANS-ECKE,
HÆREDITARIO IN SATROPHOLM ET OBDORFF, CANONICI, QVOD HAMBVRGI EST, COLLEGII PRÆPOSITO, PRÆFECTO IN REINBECK, TRITTOV ET MOORKIRCHEN, SERENISSIMI AC POTENTSSIMI CIMBRIÆ DVCIS AC DOMINI, DOMINI
CHRISTIANI ALBERTI
CAMERALIVM RATIONVM ET SANCTIORVM CONSILIORVM PRÆSIDI,
MECOENATI SUO MAXIMO,
Vitam atque Gloriam!

MAgnus ille Macedo Alexander, cum legiſſet aliquando verſus Homeri, quibus Hector ſuadebat, ut novem ex Ducibus, ſingulis ultrò ſe pugnæ offerentibus, unus ſorte deligeretur, atque inſuper miles Jovem precaretur, ut vel Aiacem, vel Tydei Filium aut Agamemnonem ſortiri pateretur: dixiſſe fertur, occiderem illum, qui me tertium nominaſſet. Neſcio ſane, Vir illuſtris, quo vultu CHRISTIANUS ALBERTUS Tuus, Princeps ſereniſſimus atque Dominus clementiſſimus, excepturus

A 2 quo-

quoque ſit illum, qui Te, Ocellum Eius atque Dextram, auſus fuerit Ipſi vocare Tertium, imo Secundum? Tantæ ſunt equidem virtutes Tuæ, tanta Tua ſunt merita, ut eorundem lumine, non Ipſe tantum, ſed omnis Cimbria, imo univerſus Orbis coruſcare poſſit: audiant hoc & exaudiant

& Nati Natorum & qui naſcentur ab illis;

audiat ventura poſteritas, atque in æternitatis referat annales, Neminem eſſe hominum ad quem penetrarunt Kilmannianæ Famæ cognomina, quæ tum rerum geſtarum tribuit gloria, tum Fortunæ conceſſit Munificentia, & adhuc amplius cœleſtis meditatur Favor;

qui

qui non ad eadem velut attonitus obſtupeſcat. Quid mirum, Mecœnas maxime, ſi & mea Exilitas, omnia de Te ſumma atque divina concipiat; Tuamq; Triumphantis Famæ Æternitatem mente manuque ſupplex adoret? Quid mirum, ſi chartas haſce, primum quem mihi Muſa peperit Academica fœtum, ad illuſtris Tui Nominis aram, eâ, quâ par eſt, humilitate venerabundus deponam? Heraclitus olim ſummam laudis eſſe putabat uni placere, ſi eſſet optimus, qui probaret: ſane nec ego maiorem exopto honorem, quam ut excelſo Tuo applauſu confidentei niti poſsim. Quemad-

modum ergo Sol radios ſuos diſpergit in loca etiam opaca atque ſcabra; ita ſi & Tu, Vir illuſtris, hæc mea Tyrocinii rudimenta fulgentiſsimo Nominis Tui ſplendore colluſtrare, non ægrè tuleris; facturus es, ut cæteris immortalibus maximisq; in HATTORUM Familiam collatis beneficiis hic acceſſurus ſit Titulus ad numerum, qui unus atque ſolus poterit votis meis figere terminos. Cæterum Tuæ in illo faſtigio Humanitati atque Gratiæ in æternum memet commendo. Sis, maxime Mecœnas, mihi Laurus aliqua, & non ſolum ſub umbra Tua me fove, ſed & ramos deflecte ad deguſtan-

ſtandum ſuaviſſimos Beneficentiæ Tuæ fructus. Sic Deum venerabor indefeſſus, ut Numine Suo Nomen Tuum in illibato flore iugiter conſervet, gloriamque rerum â Te geſtarum, maiora ſemper permittat capere incrementa. Vale Vir illuſtris, Gemma Principis noſtri, Amor Cimbriæ, Lumen fortunæ meæ! & fave

ILLUSTRIS
GENEROSITATIS
TUÆ

Dab. Arg. d. 1. Febr. An. 1671.

Devotiſſimo Clienti

HENRICO GEORGIO
von Hatten.

PRÆLOQUIUM.

ET hoc & omne bellum militabitur. Quis verò tàm abjectæ mentis, quis tam plebejæ ſit animæ, ut ideo fructuoſiſſima hujuſmodi averſetur certamina? Quis ita injurius in ſe ipſum exiſtat, ut laudabiliſſima ejuſmodi Exercitia, ex metu odiové negligendo ipſa negligat Reipublicæ tyrocinia? Haut equidem me latet benè multos eſſe, qui hoc faciant, qui extemporali garrulitate cathedras allatrent, atque id generis actiones cum deſpectu Perſonæ, quin & cum ipsâ dignitatis læſione conjunctas putent. Malè autem meo arbitrio faciunt, quicunque hoc faciunt. Neſciunt enim quid magis juvet, ornet atque conſervet Rempublicam, quam hoc ipſum. Sicuti miles per luſoria certamina ſe præparat pugnæ, frequentiorique exercitione adſuefieri diſcit militiæ ſtudiis, ſic ut expedita tandem manu ſciat vibrare haſtam, tractare ſclopum & equum, diſcurrere in cornu, circumire, facere impetum, ferire hoſtem, & ad quemcunque Ducis nutum, ſtare promtum paratumque: ita ſane & nos Prudentiæ civili atque rerum agendarum arenæ per ejuſmodi eruditas & luſorias conflictationes adſuefieri non omnino non poſſumus. Quod cum & ego altiori mentis æſtimatione excuſſerim, non indecorum mihi fore duxi, ſi ad Lydium hunc lapidem me quoque ſiſterem. Nulla tamen gloriæ adfectatio, nullus me impulit ventoſæ oſtentationis pruritus, ſed ſolus & ſanctus amor PARENTIS; PARENTIS inquam ſanctiſſimè dilecti; cui jamdudum ſumma cum veneratione, me ſtudiaque mea in æternum devovi, & cui jam nunc inprimis eadem nitor intendere in gaudia, edendo levidenſe hoc ſtudiorum meorum ſpecimen, ex quo tam exacti temporis documenta, quam futuri pateant ſolamina.

Faxit interim Triunus Deus, ut res feliciſſimè ſuccedat, & aliquando vergat in latius eruditionis incrementum, ubi majoribus ingenii viribus ſuffultus majora audeam, ulteriorique conatu Patri me Patriæque commendem.

POSITIO

JUs Majeſtaticum Imperatoris Romano-Germanici pro ingenii atque temporis anguſtiâ tractaturi, neceſſarium putamus prolegomena quædam præmittere, ex quibus conſtet, quid illud ſit, & quid eo ipſo Imperatori noſtro attribuamus. Ut autem methodum rectè diſputantibus communem ſequamur, ante omnia nobis ponderanda venit vocum origo, hononymia & ſynonymia, item definitio, diviſio, & cauſarum atque effectuum evolutio.

POSITIO I.

JUs dici à Juſtitiâ, nemini, qui primis ſaltem labris deguſtavit juris principia, incognitum fore, nobis perſuaſiſſimum eſt. *arg. l. 1. ff. de I. & I.* Variæ illius ſunt appellationes, uti videre eſt *in l. jus pluribus. 11. ff. d. t.* Nobis hic venit pro facultate moraliter competente: ita dicimus jus tutelæ, dominii, obligationis, nobilitatis, &c. Majeſtaticum vero appellatur à Majeſtate, quemadmodum ipſa Majeſtas à magnitudine, vel ut alii volunt à vocabulo majus: Ita Jovem aliquando à Majeſtate dixerunt Majum. *Macrob. Saturn. 1.* Imperator Romano-Germanicus, unde vocetur? vel pueris & nec dum ære lotis notiſſimum arbitramur.

II.

Interim tamen obiter hic meminiſſe juvat, nomen Imperatoris reſpectu hodierni faſtigii ſatis exile, aut ſi mavis mediocre habuiſſe principium. Quilibet enim militiæ Dux, ad bellum gerendum electus, ſive Ipſe duceret exercitum, ſive ſuis auſpiciis alii regendum committeret, Imperator appellabatur. *Limn. l. 2. c. 1. n. 2. 3. & ſeqq.* Deinde acclamari ab Exercitu Ducibus hoc nomine ſolitum eſt, proſtratis ſcilicet & devictis aliquot hoſtium millibus. *Cic. l. 2. Epiſt. 20.* Poſt occupatam verò Rempubl. primus Julius Cæſar, hoc in prænomen vertit, ſcribendo *Imperator C. I. Cæſar*; cùm Duces priores ſemper id poſtpoſuiſſent, hoc modo *Jul. Blaſ. Imperator &c. vid. Buleng. de Rom. Imp. l. 1. c. 1. p. 2. Limn. d. l. 1. c. 1. n. 11.*

III.

Num autem Imperator rectè dicatur Romano-Germanicus, ambiguo marte inter nonnullos diſceptatur. Nos cum *Arumæo diſcurſ.* 1. *jur. publ. Reincking. de Reg. ſecul. & Eccl. l.* 1. *cl.* 2. *c.*2. *Limn. l.*1. *c.*4. in re tam luculentâ negantibus obicem ponere non veremur. Cæterum Jus Majeſtaticum in propriâ ſignificatione conſideratum, ſumimus pro eminenti quadam facultate, cujus actus alterius juri non ſubſunt. *Grot. l.* 1. *c.* 3. §. 7. ſive pro dominio aut poteſtate inter homines non agnoſcente ſuperiorem, quæ alias communiter dicitur Majeſtas.

IV.

Græci hanc poteſtatem vocant *κύριον, πολίτευμα, αὐτοκρατορίαν.* Latini Scriptores appellant jus ſummum, jus Imperii, abſolutam juriſdictionem, Imperium maximum *vid. DD. ad l.* 3. *ff. de Juriſdict.* Ab Ariſtotele appellatur jus Regni, & à Pomponio JCto regia manus. Quomodo indigitetur Italis, Gallis, Hiſpanis, aliisque, *vid. ap. Beſold. diſſ. pol. jur. de Majeſt. in gen. cap.* 1. *pag.* 1.

V.

Ex his verò de Majeſtate in genere dictis ſatis, credo, apparet, Jus Majeſtaticum nobis nihil aliud eſſe, quam ipſam Majeſtatem, quatenus illa reipsâ actus majeſtaticos exercet & Rempublicam liberrimè juxta leges divinas & fundamentales gubernat. Ingens Germaniæ noſtræ decus, Conringius, duplici modo conſiderat Majeſtatem *vid. diſp. de Maj. Imp. th.* 6. Aliam facit reſpectu ſubditorum, prout in eorum animis excitatur; aliam quatenus eſt in Imperante. Illa eſt opinio reverenda de Imperantium virtutibus, earumque affinibus; hæc ſumma in civitate poteſtas.

VI.

Sunt qui ſummam hanc poteſtatem dividant in realem & perſonalem, inter quos eſt *Beſold. l.* 1. *pol. c.* 2. *th.* 3. *item in tract. de Maj. in genere c.* 1. *th.* 3. & quos ibi allegat *Herman. Kirchner. diſp. de Rep.* 2. *th.* 3. *Hœnnon. diſp. de jure Maj.* 1. *th.* 70. *& ſeqq. Hundshagen Diſſ. pol. de Maj.* & quos allegat *Reinhard König part* 1 *Theatr. pol. c.* 13. *n.* 11. *Chriſt. Matth. l.* 3. *ſyſt. pol. exerc.* 2. *ſ.* 1. *Chriſt. Libenthal in coll. pol. exerc.* 7. *th.* 2. *aliique plures.*

VII. Ex

VII.

Ex horum mente Majeſtas perſonalis eſt, quæ confertur in perſonam, qualem per legem Regiam Populus Romanus tulerit in Auguſtum. Hanc dicunt cum Perſonâ concidere, â perſona in perſonam transferri, mortuaque perſona ad Rempublicam reverti. Realis autem illis dicitur, quæ Reipublicæ perpetuo inhæret, ipſique eſt coæva, neque per deceſſum Imperantium exſpirat, & quamdiu corpus Reipublicæ durat, permanet, atque etiam in interregnis & alterationibus perſiſtit. Vocant eam ideò fundamentum Reipublicæ. *Chriſt. Matth. in coll. pol. 2. diſp. 2. th. 6.* Quin etiam hujus intuitu adſerunt, Populum Romanum aliquam retinuiſſe Majeſtatem poſt legem Regiam latam, cùm lex Regia ſaltem debeat intelligi de Majeſtatis perſonalis cumulativâ translatione.

VIII.

Verumenimverò, multis vitiis ſcatet iſta explicatio. Nam ſi diſtinctio illa rectè explicetur, nihil habebit incommodi. In regnis electitiis majeſtatem realem quandoque dici nihil vetat; ita tamen, ut non reſideat apud populum, ſed apud eos, qui populum per LL. fundamentales repræſentant. In illis verò regnis, ubi ſucceſſio locum habet, plena ſeditionum illa opinio eſt, quæ Rege mortuo majeſtatem perire vult, illamque denuo in ſucceſſorem â populo transplantari. Una eſt Majeſtas, realis, quæ tamen reſpectu ſubjecti, quod ipſo actu eam exercet, perſonalis dici meretur.

IX.

Objiciunt autem contrariæ ſententiæ Propugnatores, Majeſtatem perſonalem â reali poſſe realiter ſeparari; ergo etiam duplicem poſſe ſtatui in una Republica Majeſtatem. Sed reſpondemus non diffitendo Majeſtatem eatenus quidem videri deficere, quatenus in Subjecto eſſe deſinit, in quo ante fuit: tamen accuratiùs re ponderatâ ſtatuimus, revera eam non deficere, ſed potius in aliam perſonam continuari, ut eâ mediante, Reipublicæ dein iterum inhæreat, etiamſi poſſit tunc quodamodo nova dici, quod novo mediante Subjecto Reipublicæ iterum inceperit inhærere. Sic in regno ſucceſſivo cùm moritur Pater, non ideo etiam moritur Majeſtas, quæ erat in Patre, ſed conti-

nuatur in filium. In regno verò electitio revertitur ad populum univerſum, neque cum perſona moriente ſimul evaneſcit.

X.

Sunt adhuc plura, quæ contra nos Diſſentientes ſtringunt argumenta, quorum facilem refutationem reſervamus cathedræ. Cæterum erroneâ hâc diſtinctione miſsâ, in una eademque Republ. non niſi unam ſtatuimus Majeſtatem, quæ pro diverſo reſpectu, nunc Imperanti vel Imperantibus, nunc Reipublicæ attribui poſſit. Hinc ſi quis reſpectu Reipublicæ Majeſtatem nominet realem, reſpectu vero Imperantium perſonalem, nec tamen duas realiter inter ſe diſtinctas ſibi fingat Majeſtates, ſed unam ſaltem in una Republica, diverſo quidem nomine propter diverſum reſpectum & modum conſiderandi; illum quidem nos nullius erroris ſumus adſtricturi. Ad cauſas autem pergimus.

XI.

Cauſam efficientem Majeſtatis vel primam facimus vel ſecundam. Prima nobis eſt Deus, nulla enim poteſtas eſt, niſi à Deo. *Rom.* 13. *verſ.* 1. *Eſa.* 45. *verſ.* 1. Deique gratia Reges regnant. *Prov.* 8. *verſ.* 15. & 18. unde tituli quoq; ſunt nati, quibus Principes, qui ſuperiorem non agnoſcunt, utuntur, *Nos Dei gratia*, Germ. **Wir von GOttes Gnaden.** Equidem & alii Principes, qui aliis ſubſunt, hâc utuntur formulâ; hi tamen non jure propriæ authoritatis id faciunt, ſed vel ex conceſſione ſuperioris, vel amore tantùm pietatis ad commonefactionem officii. *vide Hundshagen in diſſ. de Maj. th.* 9.

XII.

Cauſa efficiens ſecunda nobis eſt electio & ſucceſſio. Electionem diſtinguimus in eam, quæ fit per ſuffragia, & quæ fit per ſortem. Illam facimus hic modum eligendi principalem, qui fieri debet in conventu atque loco publico, omnibus, quos jus ſuffragiorum tangit, peculiariter citatis, ut ille, qui majori eorum conſenſu deſtinatus eſt, ab omnibus etiam admittatur.

XIII

Eminet tamen inter cæteras hujus generis, electio Pontificis & Imperatoris, quarum illa â duabus tertiis Cardinalium, hæc verò per ſuffragia plura Archi-Principum Electorum fit;

illa

illa ex Cardinalibus, hæc etiam ex aliis Principibus, quam Electoribus; illa hodiè ferè ex ſolis Italis, hæc non aliter niſi ex Germanis inſtituitur. Sed anné pluralitas illa votorum æſtimanda erit ratione ſingulorum Eligentium, an verò reſpectu Collegii? Poſterius adfirmamus *cum Otthone in l. P. c. 10. p. m. 232. & quos allegat, Covarruviâ pract. quæſt. cap. 1. n. 4. Buxdorff. ad aur. bull. th. 33. & 35. aliisque pluribus.*

XIV.

Cæterùm modus eligendi minus principalis eſt ſors, quandoquidem ad eam rariùs devenitur, quando nimirum ratio & conſilium deficit: alias enim communi fermè populorum ſuffragio repudiatur. *Tac. l. 13. ann. c. 29. n. 2. & l. 14. an. c. 44. num. 6:* cùm humana malitia ipſas ſortes facilius pervertere, quam corrumpere conſilia cordatorum poſſit, apud eund. *Tacit. l. 4. hiſtor. c. 7. n. 1. & ſeqq.* tametſi *Plato l. 3. d. LL.* Sortem in conſtituendis Magiſtratibus tam Electioni, quam ſucceſſioni præferat, quod Deus magis, quam fortuna eam dirigere videatur.

XV.

Succeſſionem quod attinet, eſt illa vel pacifica vel bellica. Pacifica procedit, vel ex teſtamento, vel ab inteſtato. Succeſſionis ex teſtamento potior cauſa eſt. *arg. l. in plurium. 70. & l. illud. 77. de acquir. vel omitt hered.* quæ etiam in Principatibus obtinet, modo ne lex fundamentalis refragetur.

XVI.

Ab inteſtato autem ſucceditur 1. jure ſanguinis, 2. connubiorum, 3. pactorum. Sanguinis ratio vocat ad ſucceſſionem primùm liberos ob naturalem rationem, quæ veluti tacita lex iis parentum bona addicit. *l. cum ratio. 7. ff. de bon. damnat.* Eſt enim hoc votum Parentum, ut ea ad liberos perveniant. *l. de emancip. 13. C. de leg. hered.* quippe qui pars corporis paterni. *l. ne diutius. 21. C. de Agric. & Cenſit.* & quodammodo domini æſtimantur, etiam iis vivis. *arg. l. in ſuis. 11. ff. de lib. & poſthum.* Ipſa verò regnorum dignitas, ut & Jus Gentium primogenito præ aliis hanc ſucceſſionem confert; quâ hodiè Daniæ regnum S. R. Majeſtate gubernat *Chriſtianus V. Pius, Felix, Inclytus, Victor ac Triumphator ſemper Au-*

guſtus , Rex atque Dominus noſter omnium clementiſſimus.

XVII.

Cæterum reſpectu ſexus & agnationis alicubi ſucceſſionum jura variant. In Galliâ propter Legem Salicam ſolis Maſculis ex Principum ſanguine ad faſtigium regium adſpirare licet. Alibi ſicut in Hiſpaniâ, Angliâ, Daniâ, Sueciâ non extantibus maſculis etiam fœminæ capaces ſunt. Itaque adoptivos liberos hic penitus excludi hiſtoriarum monumenta atteſtantur.

XVIII.

Secundus ſuccedendi modus quandoque ſolet fieri jure connubiorum, quaſi per pacta dotalia, quanquam hic & reliqui modi rariores ſint, *vid. Beſold. de Reg. ſucceſſ. diſſ.* 10. ſic Maximilianus I. Imperator, cùm matrimonio ſibi junxiſſet Mariam Caroli Burgundiæ Ducis bellicoſi filiam, conſecutus eſt Belgium. Sic Philippus Filius, ductâ in uxorem Johannâ Ferdinandi & Iſabellæ, Arragoniæ & Caſtiliæ R. R. hærede, ſibi acquiſivit Hiſpaniam. *Ottho in I. P. c.* 17. *p.* 575.

XIX.

Tertiò per pacta quoque v. gr. donationum ſuccedendi jus acquiſitum in Romanorum hiſtoriis videre eſt. Ita Populus Romanus ab Attalo Rege Pergameni, titulo donationis accepit magnam Aſiæ partem; & Nicomedis Regis liberalitate Bithyniam. Inſignia verò ſunt pacta mutuarum ſucceſſionum inter familias illuſtres, quæ Germanis dicuntur **Erbverbrüderung** / non etiam **Erb-vereinigung** / ut rectè monet Limn. in notis, quas ſcripſit ad Otthonis Jus publicum p. cit. & latiſſ. in *I. P. l.* 4. *c.* 4. *n.* 126. ubi dicit **Erbvereinigung** ſive confœderationem, certum modum belli pacisque tempore obſervandum; **Erb-verbrüderung** autem ſeu confraternitatem mutuam confratrum reſpicere ſucceſſionem.

XX.

Modi ſuccedendi bellici fiunt per occupationem violentam. Sic occupaſſe legitur imperium ſibi Nimrodus, robuſtus ille

ille Venator, homines ceu beſtias in poteſtatem ſuam redigens. *Sleid l.1. de 4. Monarch. p.7.* Sic Cyrus Majeſtatem Perſidis ſibi adjunxit Babylone capta. *Idem d. l.* ſic Alexander M. Monarcham ſe fecit totius ferme orbis; ſic Jul. Cæſar ſibi Majeſtatem acquiſivit Dictaturæ perpetuæ. Sic Carolus M. Majeſtatem Imperii Romani tranſtulit ad Germanos; ſic Ferdinandus denique Rex Hiſpanorum Catholicus, pervenit ad Imperium Indorum Occidentalium, uti vult. *Barthold. Muller in diſp. de occupat. th.* 24. ſed ad formale progredimur.

XXI.

Formale Majeſtatis conſiſtit in eo, ut ſit ſumma tàm gradu quàm plenitudine. Gradu debet eſſe ſumma, ut quæ nullam inter homines agnoſcat ſuperiorem. Summum enim dicitur, quo nihil eſt ſuperius. Id quod tamen, hoc cum moderamine accipiendum, ut majeſtate Dei nullam ſtatuamus ſuperiorem. Huic enim omnis ſubjacet poteſtas, ad hujus aram litant Reges Dominique terræ; Ejus gratia ſunt, quod ſunt; Ejus nomine præſtant, quod præſtant, Deique Miniſtri ſunt & Vicarii in terris, quin etiam inter homines ipſi audiunt Dii. *Hundshag. in diſp. de Maj. th.* 8. Sic Ebræi vocarunt Principes atque judices ſuos Deos, quemadmodum omne aliud, quod in genere ſuo excelluit, divinum dixere. *Druſ. ad loc. Gen. c. 37. & 39. ad loca Exod. 21. & 32. it. 35. prout eum allegat Beſold. in diſſ. pol. jurid. de Maj. c. 2.* Hinc ſacra & ſancta in jure noſtro audit Majeſtas, & Imperator ſacratiſſimus ſalutatur, non ut Bodinus putat, quod hac ratione Deo, quod ipſius proprium eſt, impiè eripiatur. *l. 1. c. ult. de rep.* ſed ut potius Principes officiorum ſuorum ejuſmodi appellationibus admoneantur. Quia enim ſunt Dei Miniſtri & Vicarii, meritò clementiam, juſtitiam, beneficentiamque Ter-maximi Dei nunquam non ſequi debent.

XXII.

Cæterùm longè aliter res comparata eſt cum adfectata divinitate, quando Principes ineptiſſimâ atque intolerabili ſuperbiâ inflati ex Diis ſeſe natos gloriantur, adorarique patiuntur, quemadmodum legimus feciſſe Alexandrum M. Jovis Filium ſe appellare jubentem. *vid. Curt. l. 4. c. 7.* Ex Romanis autem Principibus maximè Caligulam & Domitianum. *vid. Pezel. in mellif.*

ad tempus aliquod ſumma conceſſa eſt poteſtas, potius illius poteſtatis Cuſtodes, Reiq; publicæ Curatores, quam Reges aut tales, qui veram habeant Majeſtatem; appellet. *l. 2. d. Rep. c. 8.*

XXV.

Bodinum ſequitur *Beſoldus diſſ. pol. jurid. de Maj. c. 6. th. 1.* qui non erubeſcit ibi adſerere, nec Dictatorem in Republica Romanorum habuiſſe ſummam poteſtatem, cum ipſi ſaltem ad tempus ea fuerit credita. *Liebenthal. coll. pol. c. 8. th. 14. & 22.* eundem errat errorem; *Illis ergò*, inquit, *quibus ad breve tempus ſumma tribuitur poteſtas, Majeſtas propriè non competit. Hinc nec conſulare Imperium apud Romanos, nec Dictatoris, quia ſex ſaltem menſium, ullius Majeſtatis capax fuit.*

XXVI.

Enimverò optimè Grotius, qui *lib. 1. d. I. B. & P. c. 3. §. 11.* in hunc modum: *Summum Imperium Dictator Romanus habebat &c. Neque enim illis aſſentio, qui Dictatori negant fuiſſe ſummum Imperium, quia perpetuum non erat. Nam rerum moralium natura ex operationibus cognoſcitur, quare quæ facultates eoſdem habent effectus, eodem nomine etiam ſunt nuncupandæ. At verò Dictator intra tempus ſuum, omnes actus, eodem jure exercet, quo Rex, qui eſt optimo jure; neque Ejus actus ab alio poteſt reddi irritus. Ergo Idem etiam eodem jure habet Majeſtatem, quo Rex.*

XXVII.

Incomparabili huic Viro adſtipulantur, *Lampad. p. 2. d. Rep. Rom. Germ. Limn. in comment. ſuper capitul. Ferd. 1.* & nunquam ſatis laudatus *Conringius in diſp. de Regno. th. 4.* aliique non minoris famæ Viri. Poſſent autem nobis objicere *Beſoldus* atque *Liebenthal*, ex noſtrâ opinione, quâ ſtatuimus ad Majeſtatem non requiri neceſſariò temporis perpetuitatem, ſequi, mortuo Imperatore Romano-Germanico, Majeſtatem pervenire ad Vicarios; quod tamen contra omnia juris publici ſit principia, ipſamque experientiam.

XXVIII.

Reſpondemus ad hanc oppoſitionem negando conſequentiam, & diſtinguendo inter ipſam ſummam poteſtatem & ejus exercitium. Non denegaremus Majeſtatem Vicariis, ſi mortuo Imperatore ipſa ſumma poteſtas ad eos plenè perveniret; utut ad certum tempus & revocabiliter; ſed cùm ſaltem ſummæ

 poteſta-

poteſtatis quoddam nanciſcantur exercitium : alia obſtat ratio, quò minus Ipſis Majeſtatem competere dicamus.

XXIX.

Materiam Majeſtatis ſtatuimus duplicem, circa quam & in qua. Materia objectiva, circa quam verſetur Majeſtas, ſunt parentes, quibus obſequii gloria relicta eſt. Materia ſubjectiva, ſive in qua conſiſtat Majeſtas, ſunt perſonæ Imperantes, ſive ſpectentur in Monarchia, ſive in Ariſtocratia, ſive in Democratiâ. Sub ſimplicibus autem iſtis, mixtas Reſpublicas complectimur.

XXX.

Materiam excipit Finis, qui reſpicit incrementa Rerumpublicarum, ſcilicet ut moderato ſummæ Majeſtatis imperio, ipſa firmentur & conſerventur Imperia; ante omnia verò, ut ſalus ſubditorum promoveatur: Hæc enim ſuprema lex eſt Majeſtatis, hic optimus finis. Quemadmodum nauclero curſus ſecundus, Duci victoria; ſic Majeſtati ſalus Reipublicæ eſt & eſſe debet ſemper propoſita.

XXXI.

Non ergo Majeſtas ad injurioſa & iniqua eſt extendenda, nec ad peccandum ulla Imperanti adſcribenda eſt privilegiata poteſtas; quippe cùm Majeſtas inventa ſit ad Reipublicæ augmentum, non debet deminutioni præbere occaſionem. Et flagitioſiſſimi ſunt Conſiliarii, qui hanc abſolutam poteſtatem, contra Dei Gentiumque & Status Reipublicæ leges, improbè transmutare; & ſic purpuram Majeſtatis, maculoſo Tyrannidis vellere; civium dignitatem ac libertatem, aſinina & ſervili abjectiſſimæ patientiæ veſte, induere ſatagunt; nec aliter Principum jura & æſtimationem ſalva eſſe poſſe, confidentiſſimè nugantur, uti *Beſold. refert ex Lanſio in diſſ. pol. jur. d. Maj. p. 69.*

XXXII.

Faceſſant ergò à fine Majeſtatis, Tyrannicæ vel voces, vel cogitationes. *Juv. ſat. 6.*

Sic volo, ſic jubeo, ſit pro ratione voluntas.

Faceſſant inquam, verba Juliæ ad privignum Caracallam; *ſi libet, licet: an neſcis te Imperatorem eſſe, & leges dare, non accipere?* exulet illud Caligulæ reſponſum ad Antoniam: *Memento mihi omnia & in omnes licere.* Abſit jactantia Neronis, qui dixit, neminem Principum

cipum ante Ipſum ſciviſſe, quid ſibi liceret, aliæque ſimiles voces: abſint! inquam, exulent! faceſſant procul â fine Majeſtatis!

XXXIII.

Reſtat adhuc Majeſtatis Effectus. Eſt itaque Majeſtas ſoluta legibus poteſtas, eſt fons & ſcaturigo auguſtiſſima omnium in Republica reliquarum poteſtatum, *Bodin. meth. hiſt. c. 6. f.* 170. Et quemadmodum animæ facultates, omnesque ſenſus ac motus corporis humani, proficiſcuntur â virtute ſolius animæ, in eaque ſubſiſtunt; ita etiam â ſublimi Majeſtatis Imperio omnia alia inferiora proveniunt. *Bornit. de Maj. c. 4. f. 6.* Hinc olim jure Saxonico ſancitum invenimus, **In welch' Land der Keyſer kömbt / daſelbſt iſt ihm das gerichte ledig / daß er alle Klagen richten mag / die vor Ihn kommen / Landrecht** *l. 1. art. 58.* **§. wen der Graff** *&c.*

XXXIV.

Verùm, ſufficiat hæc in genere de principiis Majeſtaticis delibaſſe; nunc propiùs ad inſtitutum noſtrum accedemus. Conſtituimus namque pro tenuis ingenii viribus quæſtionem illam verè auguſtam, *An Imperatori Romano-Germanico Majeſtas competat?* latius examinare, & quidem affirmativè contra improbos ejusdem oppugnatores pro virili defendere. Hunc ordinem verò ſervabimus, ut primò proponamus ea, quæ noſtram ſententiam inſtruant; deinde adferemus, quæ pro adverſariis militare videbuntur; & tandem ad illa reſpondere conabimur.

XXXV.

Provocamus autem ad autoritatem doctiſſimorum virorum, idem nobiſcum ſtatuentium, inter quos eſt *Limnæus vol. 1. l. 1. c. 10. n. 12. & ſeqq. & cap. 12. n. 36. & ſeqq. Reincking. l. 1. claſſ. 2. c. 8. & cl. 3. c. 8. & 11. Rumelinus p. 1. ad Aur. Bul. diſſ. 3. th. 18. & diſſ. 5. th. 10. Carpz. de L. R. Germ. c. 13. ſect. 6. Gothofred. Anton. diſp. apologet. adverſus Vultej. de poteſt. Imperat. leg. ſoluta, aliique plures.*

XXXVI.

Horum ſuffragio muniti pro Majeſtate Imperatoris Romano-Germanici ſic argumentamur. I. Si Regibus & Principibus aliis, ſuperiorem niſi Deum non recognoſcentibus, rectè attribuitur Majeſtas, utique etiam illam rectè attribui putamus Imperatori Romano-Germanico. Atqui verum eſt prius: Ergo

 & poſte-

& poſterius. Conſequentia Majoris patet, quod Imperator neque parem neque ſuperiorem habet ullum ſuper terram, ne dum in ſuo Imperio. *Carpz. d. l.* Eſt Monarcha dignitate maximus, & ſupremus omnium Principum Princeps in rebus hujus ſeculi. *Reimking. l. 1. cl. 11. c. 6. n. 7.* Eſt caput totius Chriſtiani orbis. *Aur. Bull. Carol. IV.* Nullique Principum tantam Majeſtatem deberi, quanta Imperatori, patet ex Tertulliano, quem allegavit *Carpz. c. 13. ſ. 5. n. 1.* Is enim ita ſcripſit: *Imperatores, qui illis dederit Imperium, ſentiunt, Deum ſolum eſſe; in cujus ſunt poteſtate, à quo ſunt ſecundi, poſt quem primi, ante omnes & ſuper omnes homines.*

XXXVII.

Hinc non ſolum Imperii, ſed etiam exteri & univerſi orbis Principes, tametſi viribus videantur potentiores, culmini Imperatorio libentiſſimè cedunt. *Nov. 30. in præf. Beckman. in diſſ. de Imp. Elect. th. 33.* Neminem etiam præter Imperatorem olim coronas portare clauſas notat *Beſold. in diſſ. de Majeſt. p. 34.* Et aliàs quoque *Guntherus in ſuo Ligurino lib. 1.* ita de Imperatore noſtro ſcribit:

Suſcipe cunctorum Regnator maxime Regum,
Suſcipe lux mundi, cui nullum parvé priusvé
Spirat in orbe caput: Te gaudet Principe Mundus.
Te populi, Te regna timent: Te ſolis ab ortu
Solis ad occaſum, ſubmiſſo vertice cuncti
Suſpiciunt, Dominumq́; ſimul, Regemq́; fatentur.

XXXVIII.

Corruit hic ergo Bodinus fruſtraneo conatu qui *l. 1. de Rep. c. 9.* ſcribit, Turcam Gallorum Reges cæteris omnibus anteferre, & Principum Chriſtianorum quoque vocare maximos: cum tamen abundè pateat contrarium vel ex hoc unico, quod longè ampliori honore, Turca Nuncios Imperatoris Romanorum, quam Galliæ Regis, aliorumque Principum jam pridem tractaverit Legatos. His enim ſtando promere mandata; illis autem ſedendo ſe explicare permiſit. Exemplo nobis eſt Davides Ungnadius, aliquando ad Turcam Legatus ab Imperatore miſſus, qui cum in audientiâ, ut vocant, coram Sultano pauliſper ſtetiſſet, neque ipſi deferretur debitus ſeſſionis honor, pallium

quod

quod habuit terræ injecit, eique ſuperinſidens, quæ in mandatis ipſi fuerunt, expoſuit, iterumque conſurgens pallium reliquit: interrogatus verò à Turcis, cur id faceret? argutè reſpondit; *Cæſaris Legatum ſellam ſibi portare non ſolere.* Ita refert *Limn. l. 2. c. 7. n. 30. ex Chriſtoph. Warſevvic. in orat. de legation. & legat. Carpz. d. L. Reg. G. c. 13. ſ. 6.* Sic in celebritate circumſionis Muchametis III. quæ duraſſe dicitur per 40. dierum noctiumque ſpatium, præſentibus Conſtantinopoli maximorum prope totius orbis Principum Legatis; Rudolphi II. Imperatoris Legati, loco viſi ſunt primo. *Lanſ. de prærog. prov. Europ. in Orat. pro Hung. p. m. 465.*

XXXIX.

Quin imò gaudet Imperatoria Majeſtas hac reverentiæ excellentiâ, dignitatisque prærogativâ, non tantum apud Turcas, ſed & maximos Chriſtiani orbis Monarchas. Quem latet ampliſſima Regum Hiſpaniæ potentia, in quorum Imperio Sol nunquam occidit, imò quod decuplo majus quam Turcarum Imperatoris adſerit *Bodin. de Rep. l. 2. c. 2?* Nihilominus tamen potentiſſimi hi Reges, jam dudum Imperatori noſtro primas ceſſere. Documento nobis eſt vel unicus Alphonſus, Rex Neapolitanus, qui Friderico III. Imperatori ad ſe venienti, licet ille ætate eſſet provectior, nihilominus ſuperiorem reliquit locum; aulicisque nimiam ipſius erga Fridericum humilitatem increpantibus, ſapienter reſpondit: *Veſtrum non eſt judicare de Regibus; Nos Reges omnes debemus Reverentiam Imperatori, tanquam ſummo Regi, qui caput eſt & Dux Regum,* prout refert *Reincking. l. 1. cl. 2. c. 7. n. 18. vid. etiam Panormitan. de rebus geſt. Alſonſi. lib. 2. n. 60. lib. 4. num. 4. ibique Æneas Sylv. in Comment.* Taceo Sigiſmundi I. Regis Poloniæ verba ad Carolum V. ſcripta: facit Majeſtas veſtra rem ſuâ virtute, noſtra autem in ſe obſervantia dignam. *Piſtor. in corp hiſt. polon. tom. 1. p. 257.* Taceo aliorum quoque Regum & Principum reverentiam, quam omnes Imperatoriæ Majeſtati non modo jam olim detulére, ſed etiam adhuc ſummo jure deferre debent: id quod multis argumentationibus rectiſſimè adfirmat *Reincking. l. 1. cl. 2. c. 7.*

XL.

II. Ulterius pro Imperatore noſtro argumentamur. Quicunque omnia Majeſtatis habet jura, is ipſam quoque ha-

bet Majeſtatem. Imperator Romano-Germanicus omnia habet Majeſtatis jura. Ergo ipſam quoque habet Majeſtatem. Major immotæ veritatis eſt. Minor autem liquet ex rationibus ſequentibus. Præſupponimus neminem fore, qui negaverit, eſſe quædam reſervata in ſolidum penes Imperatorem, ſive jura quædam Majeſtatis, quæ ex ſe ſolus exercere poſſit non conſultis Statibus, deinceps quædam etiam eſſe Majeſtatis jura, quæ Imperator habeat communia cum Statibus. Si ergò quædã Imperator habet jura Majeſtatis in ſolidum, quæ cæteri Status non habent; quædam verò iterum cum Statibus communia: ſequitur, quod habeat omnia; licet enim non habeat omnia in ſolidum, ſed quædam communia cum aliis, ea tamen, quæ habet communia cum aliis, nihilominus habet. Ergo habet omnia Majeſtatis jura, & per conſequens ipſam quoque Majeſtatem.

XLI.

III. Quicunque in Imperio plenitudine fruitur poteſtatis, ille habet Majeſtatem. Atqui Imperator fruitur in Imperio plenitudine poteſtatis. *Aur. Bull. Carol. IV. in præf. circa fin. tit. 2. in princ. tit. 8. t. 13. in fin. & tit. 16. Receſſ. Imp. de an.* 1495. *de pace publ. rubr.* von Sachen / ſo ſich vor dieſem Landfrieden begeben haben. *illis verbis:* von Römiſcher Königlicher macht / vollkommenheit und rechtem wiſſen / *& d. an.* 1544. §. Als wir aber *ibi* auß unſerer Keyſerlichen macht und vollkommenheit. *& de anno* 1555. §. Solches alles und jedes. Et hac clauſula (auß rechtem wiſſen und Römiſcher Keyſerlicher macht und vollkommenheit) in reſcriptis ſuis & privilegiis utitur, ut probat experientia. Ergo habet quoque Majeſtatem.

XLII.

IV. Quodcunque jure Romano Imperatoribus olim fuit conceſſum, atque poſtea neque tacitè neque expreſsè rurſus ademtum & revocatum; illo adhucdum gaudent ii & fruuntúr. *arg. l. præcipimus.* 32. *in fin. Cod. de appellat. & l. ſancimus.* 27. *C. de teſtam.* vid. *Gothofred. Anton. in diſp. Anti-Vult.* 1. *th.* 23. Atqui Jure Romano Imperatoribus conceſſa eſt Majeſtas, nunquam verò iterum ademta. *§. ſed & quod.* 6 *Inſtit. de I. N. G. & C.* Ergò adhuc hodie illâ gaudent & fruuntur, tametſi arctioribus pauliſper, quam olim ſit circumſepta terminis.

XLIII.

XLIII.

V. Quicunq; omnibus & ſingulis Imperii civibus, non tantum ſimpliciter, ſed ex jure ſummo & majeſtatico imperat, is habet Majeſtatem. Atqui Imperator omnibus & ſingulis Imperii civibus, non tantùm ſimpliciter, ſed ex jure ſummo & majeſtatico imperat. Ergo. Minor probatur *ex Receſſu Imperij de an.* 1521. Ordnung deß Land-Friedens zu Wormbs *d. an.* 1521. *in pr. ibi* Entbieten allen und jeglichen unſern und deß heiligen Reichs Churfürſten/ Fürſten/ Prælaten/ Graffen &c. unſern und deß Reichs Unterthanen/ *in ead. conſtit. ſub tit.* Handhabung deß Friedens §. darauff befehlen wir. ubi ita Carolus V. Imperator alloquitur Imperii ſtatus: Darauff befehlen wir allen und jeden obgeſchriebenen/ Euch auch hiermit auß Römiſcher Keyſerlicher macht / bei den Eiden und pflichten / die ihr uns von deß Reichs wegen inſonderheit gethan / und bey dehm gehorſam / dehn Ihr uns als Römiſchem Keyſer ſchuldig ſeid / auch bei verluſt aller Gnade/ privilegien und Rechte/ ſo Ihr von Uns und dehm Reich oder ſonſten habt: ernſtiglich und feſtiglich gebietend / daß Ihr dieſen Unſern obgeſchriebenen Frieden und Geboth/ mit allen articuln und innhalt ſtett und feſt haltet &c. *vid. Reincking. l.* 1. *cl.* 2. *c.* 2. *n.* 72. *& ſeqq.*

XLIV.

VI. Cui tanquam ſummo à Principibus & Statibus Imperii præſtatur Homagium non fidelitatis tantum, ſed & ſubjectionis; Ille habet Majeſtatem. Atqui Imperatori tanquam Summo à Principibus & ſtatibus Imperii præſtatur homagium non fidelitatis tantum, ſed & ſubjectionis. Ergo. Veritas minoris apparet ex formula juramenti dehm Keyſer und dem heil. Röm. Reich treu/ hold und gehorſam zu ſeyn; quam refert Waremund ab Ehrenberg *l.* 2. *d. fœd. ſub num.* 161. *Reinck. de Reg. Secul. & Eccleſ. lib.* 1. *claſſ.* 2. *cap.* 11. *num.* 88. *& ſeqq. Huc facit etiam Receſſ. Imper.* zu Wormbs *in præcedente theſi allegatus d. an.*1521. *ſub rubr.* Ordnung deß Land-friedens zu Wormbs §. darauff befehlen wir allen und jeden obgeſchriebenen / ibi: bey den Eiden und Pflichten/ die ihr uns deß Reichs wegen inſonderheit gethan/ und bey dem gehorſam/ den Ihr uns als Römi-

Römiſchem Reyſer ſchuldig ꝛc. Quod vocabulum Gehorſam ſein ſubjectionem denotat *Gail. de arreſt. c. 7. n.* 11.

XLV.

Hactenus itaque evidentiſſimis uti putamus, argumentationibus probatum eſt, Imperatori Romano-Germanico poteſtatem ſummam, ſummo jure attribui poſſe. Nunc ad diſſentientes, quorum aliqui ſatis præfractè nobis hic ogganniunt, & non ſolum laſcivis linguis, S.S. Imperatorum Majeſtati inſultant, ſed etiam velut orci galeâ tectæ, invidiæ inquam, mordax ut ita loquar, atramentum ſuper ea chartis illinunt. Inter hos ſacrilegos Majeſtatis Imperatoriæ Tortores agmen ducit Bodinus *l. 2. de Rep. c. 5. p. m.* 348. quem ſequitur verus iſte lapideus Hippolytus. *in diſſ. de ratione ſtatus p.* 1. *c.* 3. aliique plures ſimilis farinæ. Neſcio autem quâ peſte livoris infecti, Majeſtatem velut clavam ex manu Herculis Imperatori ſatis audenter evellere, eamque planè Principibus & Statibus Imperii (quis enim communicata illis multa Majeſtatis jura neget?) magna cum anxietate adſcribere conantur; niſi fortè ut diſſenſiones inter auguſtiſſimum caput & membra diſſeminent, atque ita ipſius corporis ruinam meditentur. Sed ſalva res eſt! conantur; nullis tamen rationibus id unquam evincent.

XLVI.

Producenda verò ſunt egregia, ſi Diis placet, ipſorum argumenta. Dicunt 1. Quicunque nullis eſt ſolutus legibus, is nullam quoque habet Majeſtatem. Atqui Imperator, nullis eſt ſolutus legibus: non divinis; hæ enim latæ ſunt à ſupremo Rege, ad cujus nutum quieſcunt maria & omnia obediunt elementa: non naturalibus & juris Gentium, quia & hæ divinâ Providentiâ ſunt conſtitutæ, quas ſine metu divinæ ultionis nemo temerare poteſt. *§. ſed naturalia.* 11. *Inſtit. de I. N. G. & C.* non fundamentalibus, quippe quas juramento ſe ſervaturum promittere cogitur. *Carpz. in capit. Imp. c.* 1. *ſ.* 7. nec denique etiam civilibus. *arg. l.* 3. *Cod. de Teſtam. & l. ex imperfecto.* 23. *ff. de Legatis* 3. *l. ſi Imperator.* 8. *§.* 2. *ff. de inoffic. Teſtamento.* Ergò.

XLVII.

Quicunque non poteſt condere leges univerſales; non ſuſcipere bellum pro ſalute Imperii; non decernere pacem; non imponere

imponere vectigalia; non indicere Imperii conventum; niſi adſentiantur vel omnes Ordines vel ad minimum Electores: Is non habet Majeſtatem. Atqui Imperator non poteſt condere leges univerſales, ut apparet vel ex formulâ illâ, quæ paſſim in receſſibus Imperii reperitur: **Haben wir uns mit den Ständen/ und Sie hinwiederumb mit uns verglichen** &c. non poteſt quoque ſuſcipere bellum; decernere pacem; imponere vectigalia; indicere conventus, absque Statuum conſenſu: uti pleniſſimè id apparet ex Capitulationibus Imperatorum. Ergò.

XLVIII.

III. Quicunq; non eſt ſummus in Republicâ, is nec habet Majeſtatem. Imperator non eſt ſummus in Imperio; Principes enim Ipſo ſunt ſuperiores, tum quia in Comitiis Ipſi ferunt leges, tum quia Electores Ipſius conſtituendi & exauctorandi habent poteſtatem. Atqui inferior in ſuperiorem non poteſt exercere jus Majeſtaticum.

XLIX.

IV. A quo ſumma Reipublicæ judicia non dependent, ille non habet Majeſtatem. Ab Imperatore ſumma judicia non dependent; quippe quæ etiam à reliquis Statibus conſtituuntur & eorum nomine exercentur. *vid. Ord. Cameral. & Rec. Imper. d. an.* 1654. Ergò.

L.

V. Quicunque ſuper ſe patitur judicem ſuperiorem; Is non habet Majeſtatem. Imperator patitur ſuper ſe Palatinum judicem ſuperiorem, ut patet ex *Aur. Bull. Car. IV. Imp. tit.* 5. Ergò.

LI.

VI. Quicunque præſtat alteri tributum, is non habet Majeſtatem: nam tributi præſtatio eſt ſignum ſubjectionis. Atqui Imperator præſtat fiſco Turcico pro fruenda Hungariæ parte annuum tributum. *Bod. l. 1. de Republ. c. 9. pag.* 224. Ergò. Et hæc ſunt illa grandia tela, queîs Bodinus cum aſſeclis ſuis deſtructam Imperatori Romano-Germanico vult Majeſtatem. Hæc illa ſunt fulcra & fundamenta, quibus idem nixus novam fabricare ſtudet ſummitatem, eandemque Statibus atque Principibus Imperii, ſpecioſo quidem ſed peſſimo ſimul molimine ultrò attribuit.

LII.

Cæterum ut appareat, quanta conſiſtant firmitate; quantum rationes Bodini præ ſe ferant pondus ;non putamus oleum & operam nos eſſe perdituros, ſi nunc ordine oſtendamus, longè minus præſtare ratiunculas iſtas, quam quod intendant & ſpecioſo apparatu minentur. Reſpondemus itaque ad argumentum I. quod Imperatori Romano-Germanico poteſtatem denegat legibus ſolutam; extra omnem controverſiæ aleam & ambabus inſuper manibus nos largiri adverſariis, Imperatorem certis eſſe legibus adſtrictum; minimè tamen, Ipſum nullis planè legibus eſſe ſolutum.

LIII.

Sunt equidem leges aliæ divinæ, naturales, juris Gentium, fundamentales; aliæ civiles. Divinæ ſunt iterum vel morales, vel forenſes, vel cæremoniales. Moralibus Imperator omninò tenetur. *Deut.* 17. *verſ.* 19. Rex leget in libro Legis omnibus diebus vitæ ſuæ & non deflectet ab eo; *& Joſ.* 1 *verſ.* 8. *Pſalm.* 2. Forenſes & cæremoniales, utpote per adventum Chriſti ſublatæ, nullâ Ipſum obſervatione adſtringunt. Naturalibus verò iterum tenetur legibus; non enim earundem reſpectu, conſiderandus eſt ut Imperator, ſed ut homo: præterea ipſa Dei providentia voluit, eas eſſe omnibus indiſtinctè immutabiles. *§ pen. Inſtit. d. I. N. G, & C.* Idem judicium eſto quoque de jure Gentium, quo conventionum fides, pacta & contractus nituntur. *Reinck. l.* 1. *cl.* 3. *c.* 12. *n.* 9. Cæterum nec fundamentalibus regni legibus ſolutum facimus Imperatorem. Eas enim antequam oblata ſceptra capeſſit, reciprocè cum Proceribus facta conventione, interpoſitoque juramento ſe ſervaturum, promittit.

LIV.

Superſunt adhuc leges civiles. Hæ ſunt, quibus Imperatorem noſtrum adhuc hodiè, prout olim fuit, ſolutum perclamamus. *arg. l. Princeps.* 31. *ff. de LL.* non obſtantibus ſupra allegatis. *l.* 3. *Cod. de Teſt. & l. ex imperfecto* 23. *ff. de legat.* 3. *l. ſi Imperator* 8. *§.* 2. *ff. de inofficioſ. Teſtament.* *aliisque ſimilibus.* Tametſi hoc cum moderamine intellectum velimus, reſpectu ſcilicet habito ad extraordinariam Majeſtatis poteſtatem. Vi enim ordinariæ, legibus civilibus Imperatorem non ſolvimus.

Quid

Quid enim magis æquitati convenit, quàm ut is qui leges facit, pari majeſtate iis obtemperet; nihilque tam proprium eſt Imperii, quam legibus vivere. *l 3. C. de teſtam.* & digna vox eſt Majeſtate Regnantis, legibus alligatum ſe profiteri Principem: atque revera majus eſt Imperio, ſubmittere legibus Principatum. *l. digna 4. C. d. LL. juncto §. ult. Inſtit. quibus modis teſtam. infirm.*

LV.

Ratione autem poteſtatis extraordinariæ, Imperatoriam Majeſtatem omninò profitemur legibus civilibus ſolutam; ita ut urgente publica neceſſitate, eam liberrimè exercere, ordinariam verò & legibus circumſcriptam poteſtatē reſpuere poſſit. Quemadmodum enim Nauclero vel Patrifamilias, certæ leges præſcribi nequeunt; ſic & Imperator legibus ſolutus eſt, non ut ex lubidine, animique ſui impetu omnia agat, ſed ut leges illas merè civiles, pro varietate circumſtantiarum mutare, ac ad ſupremam illam legem, ſalutem populi aptare meritò poſſit debeatque. Et hoc eſt, quod dixit *Juſtinian. in Nov. 105 circ. fin.* Deum ipſas leges Imperatori ſubjeciſſe

LVI.

Cæterum Capitulatio ſive lex Germanorum Regia, nihil demit Imperatoriæ Majeſtati. Sicut enim Imperator ſuperioritate ſuâ non cadit, obedientiam præſtando legibus divinis & naturalibus; ita etiam non languet aut flacceſſit Ipſius Majeſtas, licet circumſepta ſit legibus fundamentalibus, quibus vi conventionis & juramenti vinculo eſt adſtrictus Utitur ergo Imperator Majeſtate ſua in ea forma, qua Ipſi conſtituta eſt. Majeſtas autem in omni Republica eſt talis, qualem Deus per Rempublicam ei confert, quem ad Imperium evehit, & ſic pro diverſitate regnorum regionumque diverſa. Non enim eſt naturæ ſed hominum opus, neque tale quid, quod omnium conſenſu ſit uniformiter conſtitutum, adeò ut poteſtatis ipſius perpetua & una ubivis ſit forma faciesque; ſed ab arbitrio Dei, mediante Republica dependet. Eſt itaque Majeſtas Imperatoria non generalis, ut ita loquar, & cum omnibus aliarum Rerumpublicarum Majeſtatibus eadem; ſed ſpecifica & talis, qualem Status Imperii eſſe volunt. *Limn. p. 1. c. 12. num. 38.* Quemadmodum enim poteſtas dominorum in ſervos origine

quidem juris eſt gentium; alia tamen ratione effectus apud Romanos: ita non obſtat, (loquor cum Limnæo,) Majeſtatem aliam facere generalem Gentium, aliam ſpecialem certæ alicujus conſiderare Reipublicæ. Neque tamen, ut *Grotius l. 1. d. I. B. & P. c. 3. n. 16. inquit*, deſinit ſummum Imperium, etiamſi is qui imperaturus eſt, promittat aliqua ſubditis, aut Deo, etiam talia, quæ ad Imperii rationem pertineant. Idque declarat ſimilitudine Patrisfamilias; Is enim licet aliquid familiæ causâ ſe facturum promiſerit, minimè tamen jus amittit ſummum, quod habet in familiâ: Sic nec maritus eo, quod uxori quid promiſerit, maritali ſuâ privatur poteſtate. Hinc elegantiſſimè *Limnæus p. 1. c. 12. n. 36.* ſcripſit: Quemadmodum candela, vitreæ incluſa capſulæ, æquè ac ſi extra eandem eſſet poſita, lumen ſpargit ſuum, & hoc modo conſervatur, ne ventis hinc inde expoſita extinguatur aut diffluat: Ita Majeſtatis ſplendor, circumſtante non tamen obſtante Capitulationis fabrica, lucidus apparet, eâdemque munitus, ne favoniis adulationum ventis admiſſis, pronâ pereat licentiâ & ſummam denique patiatur eclipſin.

LVIII.

Verùm poſito denique, Imperatorem Romano-Germanicum non habere Majeſtatem, quod juret in leges fundamentales, ſequetur inde, nullum unquam in orbe terrarum vel habuiſſe Majeſtatem, vel adhucdum habere: ſed quanta hæc abſurditas? Longe aliud nos docent non ſolùm antiqua, ſed & hodierna tempora & notorius totius orbis Chriſtiani uſus. Davides cùm ungeretur ab univerſo Iſrael, percutiebat fœdus cum Senioribus populi 2. *Sam.* 5. *verſ.* 3. quod effectu ſanè nihil aliud fuiſſe videtur, quam lex Regia ſeu capitulatio. Lutherus eam vocat **das Königs-Recht.** *Samuel. 1. c. 8. verſ. 11. Hoc erit jus Regis, qui imperaturus eſt vobis, filios veſtros tollet & ponet in curribus ſuis, facietque ſibi Equites & Præcurſores Quadrigarum ſuarum* &c. Et Anaſtaſius quoq; Imperator ante mille nunc annos & amplius, antequam coronaretur, juramento cogebatur promittere Euphemio Patriarchæ, ſe Chalcedonenſis concilii decreta ſervaturum, & in dogmatibus eccleſiaſticis nihil mutaturum eſſe; prout refert *Pezel in melliſ. hiſtor. p. m.* 426.

LIX. Sal-

LIX.

Saltum verò facientibus ad noſtra tempora, nullum Chriſtiani orbis regnum occurrit, in quo adhuc hodiè conſtituatur Rex, niſi ſolenne prius præſtiterit juramentum, Se ſuum cuique ordini & homini, jus privilegiumque â prioribus Regibus collatum, eſſe ſalvum conſervaturum. Teſtatur de Regibus Angliæ *Bodinus l* 1. *d. Rep. c.* 8. ubi dicit, eos proprio motu ſine conſenſu Procerum nihil facere poſſe, niſi prius juramento promiſerint, ſe leges Patriæ non violaturos. Nullam quoque Rex Angliæ poteſtatem habet exigendi tributa, ſine Ordinum Statuumque conſenſu, ita *Cominæus habet l.* 4. *comm. de reb. geſt. Lud. XI. Regis Galliæ.* De Regibus Scotiæ teſtatur *Buchananus in Dial. de jure Regni apud Scotos :* eos ſcilicet tempore inaugurationis, univerſo promittere populo, ſe leges & majorum ritus, veteraque inſtituta ſanctè ſervaturos, eoque jure uſuros, quod â majoribus accepiſſent. Idem quoque teſtimonium hoc illuſtrat exemplo Roberti II. Regis Scotorum, quod *l.* 8. *rerum Scoticarum* pulchrè ab ipſo deductum.

LX.

De Poloniæ Regibus teſtatur *Steph. Jun. Brutus in vind. contr. Tyran. q.* 3. *quem allegat Carpzov. in L. R. G. l.* 1. *ſ.* 6. *num.* 10. ubi refert, Henricum Andegavenſem in actu coronationis, ter ſtipulantibus Proceribus, totidem etiam polliceri coactum fuiſſe, ſe conſervaturum tàm Evangelicam quàm Catholicam Religionem. De Regibus Hungariæ teſtatur *Bonfin. rerum Ungar. l.* 9. *dec.* 4. ibique recenſet juramenti formulam Vladislao II. Regnum Hungariæ ineunti, an. 1490. â Proceribus præſcriptam. De Regibus Bohemiæ teſtatur *Reinking. d. R. S. & Eccleſiaſt. l.* 1. *cl.* 3. *c.* 9. *n.* 28. ubi refert; Reges Bohemiæ inter cætera jurisjurandi capita, Huſſitis non ſecus quàm Catholicis, tutelam ſuam præſidiumque ſacramento obſtrinxiſſe. De Regibus Sueciæ teſtatur *David Chytræus l.* 2. *item Arniſ. de Auct. Princ. c.* 1. *num.* 4. Quorum Ille ſolemnem juramenti formulam recitat, ſeptem inſignia complectentem capita, & an. 1545. Dresdæ typis excuſam.

LXI.

De Regibus Hiſpanorum teſtatur antea allegatus *Jun. Steph. Brut. in vind. contra Tyran. q.* 6. Etenim & illis ſub ingreſſu regni

ſui certæ proponuntur conditiones, quibus jurejurando ſe obſtringere coguntur; Primùm enim Rex inaugurandus, indicto concilio, admonetur ſui officii, mox præleguntur conditiones, tandem Rex jurat, ſe fideliter eas obſervaturum; *vid. hâc de re eleganter ſcribentem Carpzov. d. l. R. G. l. 1. ſ. 6.* De Rege Galliæ teſtatur *Hotomannus in Franco-Gallia c. 7. num. 25.* qui dicit, nihil Regi ſine publici conſilii approbatione ſtatuere licere; ejusque rei evidentiſſimum vel hodie adhuc apparere veſtigium, cùm Pariſienſis Senatus veteris illius Parlamenti auctoritatem præ ſe ferens, nullas Regis conſtitutiones ratas habeat, niſi Conſiliariorum ſententiis comprobatas. Neque ratum etiam haberi pactum à Rege initum, niſi interceſſerit auctoritas Conſiliariorum Senatus Pariſienſis; quæ omnia latè deduxit exemplis *Carpzov. c. 1. ſ. 7. d. L. R. G.* De Regibus Daniæ, qualiter olim & in quas leges juraverint, *vid Meurſ. in Hiſtor. Danic. part. 2. lib. 4. de Chriſtoph. II. ad ann. 1320. & de Olao VI. ad ann. 1375.*

LXII.

Cùm itaque nullus in toto Chriſtiano orbe Rex aut Princeps exiſtat, cujus poteſtatem non comprimant & circumcidant initæ cum Ordinibus certæ pactiones, quibus ad Imperium vel Regnum evehatur, ſeſeque juramento obſtringat: nemo autem eo uſque procedat audaciæ, ut ulli ex iis, nedum omnibus ideo deneget Majeſtatem: neſcio quam imprudenter tandem & impudenter quis inſultare cum aliis frivolis homuncionibus ſummitati Imperatoriæ, eandemque capitulationis obtentu ſuppreſſam ire velit. Proinde ſufficiat pro concluſione primi argumenti adhuc dixiſſe, tantum abeſſe, ut capitulatione Majeſtas Imperatoris infirmetur aut opprimatur; ut potius eâ quam maximè firmetur & erigatur. *Limnæus l. 1. c. 12. n. 37.* Conceditur enim Imperii perfecta adminiſtratio Imperatori demum poſt latam & datam capitulationem, ut ratio *A. B t. 2. §. 5.* requirit; Ergò quam antecedit, tollere nequit, at benè cum modificatione transferre. Tandem quoque non legis, ſed pacti nomine illa venit, neque obligat invitum ex imperio aut poteſtate Præſcribentium, ſed demum acceptantem vi promiſſionis juratæ. Salva itaque ſtare nobis hucusque videtur Majeſtas contra primum adverſariorum telum. Pergimus nunc ad excuſſionem etiam ſecundi.

LXIII.

LXIII.

In arg. II. negamus per omnia adverſariis conſequentiam majoris. Non enim ſequitur, Imperator non poteſt condere leges univerſales; non ſuſcipere bellum; non decernere pacem; non imponere vectigalia; non indicere imperii conventum; niſi adſentiantur vel omnes Ordines, vel ad minimùm Electores: Ergo non habet Majeſtatem. Quod enim Statibus inconſultis nequit, id nihilominus facere poteſt iis conſultis. Itaque licet Imperator ex mutuâ Statuum conventione ad id obligatus, leges non niſi cum Ipſorum condat conſilio, quæ univerſum concernant Imperium: nihil tamen eo ipſo detrahitur Ejus Majeſtati; inprimis cum in ejuſmodi actu, potiſſimas ſemper obtineat partes, & non ſolùm primus deliberationis capitula proponat, ſed primus etiam ſancitas conſtitutiones Imperiali robore & Majeſtatico nomine confirmet & corroboret.

LXIV.

Rectiſſimè putamus ergò, nec hodiè Imperatoris Majeſtatem diminui, quando in ſanctione legum univerſalium fidem contractui ſemel datam ſervat nihilque ſine Procerum conſenſu conſtituit, quod ad augmentum univerſi ſpectat Imperii.

LXV.

Sed nec bellum indicit Imperator, nec pacem decernit, niſi adſentiantur Status: id quod tamen infallibile ſignum atque ſymbolum eſt Majeſtatis. Fatemur. Tantum autem abeſt, ut imbecillitatis, ut ſummæ potius prudentiæ hoc in Imperatore agnoſcamus argumentum. Imò nec Romæ quondam arma movere licebat, niſi cauſam Feciales juſtam pronunciaſſent. Quidni & hodiè ſalvâ Majeſtate ſuâ Statibus juramento promittat Imperator, ſe bellum, quod commune omnium diſcrimen, communes apparatuum reſpiciat ſumtus; communi etiam ſuffragio eſſe ſuſcepturum. Nihil ſanè magis incommoda bellica levat, quam conjunctio animorum; tela namque præviſa minus nocent. Pax quoque cùm non ad unius ſed omnium ſalutem atque emolumentum ſpectet, quid æquius eſt, quam ut omnium quoque decernatur ſuffragiis? Quidni, quod omnes tangit, ab omnibus quoque approbari fas ſit?

LXVI. Pro-

LXVI.

Porrò, cùm vectigalia conſultis Imperator exigit Statibus, nonne Majeſtatem ſuam eo ipſo reddit ſecuriorem, dum omnem ſiniſtræ ſuſpicionis de Se opinionem animis ſubditorum evellit? Et quid in Ipſo tandem hoc eſt novi aut inſoliti, nonne idem & aliis Regibus præſcriptum videmus? certe Hiſpaniarum Rex, etſi maximæ apud ſuos ſit auctoritatis, minimè tamen tributum ſine Ordinum imperat conſenſu *teſte Bod. l.7. de Rep. c.2.* Ita Philippo Valeſio conventus Gallicos habente, populi rogatione decretum fuit, ne ullum vectigalis genus, niſi conſentientibus Ordinibus imperaretur. *Bod. dict. c.2* Sic Angli nullum quoque extra ordinem Regibus dant ſubſidium, niſi belli gerendi cauſa vel in Galliam trajiciant, vel in Scotiam proficiſcantur. *Comin. l.5. de reb. geſt. Ludov. XI.* Quid ergò mirum, quod Imperator noſter idem facere, conventionis vinculo prohibeatur? *vid. Carpz. de L. R. G. c.8. ſ.1. n.19.*

LXVII.

Denique jus quod concernit convocandi ad comitia, ſcilicet ad formam ipſorum requiri ratihabitionem Electorum: Quis neſcit, jam olim Cæſares in literis ad Status emiſſis non rogandi ſed cogendi verbis uſos eſſe: **Wir gebieten / heiſſen und befehlen**; interdum etiam clauſulam appoſuiſſe comminatoriam hunc in modum: **Und deine Liebe oder Du / erſcheinen alſdann oder nicht / ſol doch nicht deſto weniger mit den andern gehorſamen Ständen zum beſchluß gehandelt werden / und deine L. und du verbunden ſein / was alſo beſchloſſen / ſo wohl als ob ſie zugegen wären geweſen / zuvollziehen und zuleiſten** &c. *Auct.* deß außführlichen berichts *&c. ſ. Tract. de Comit. Auguſtæ Vindelicorum 4. Septembr. an. 82. celebratis apud Gold.* in den politiſchen Reichshändeln *p. 22. c. 1. in fin.* Tametſi autem hodierni Imperatores hanc juſſionis duritiem blandiori temperent alloquio, & inverſo nunc modo, rogandi potiùs quam cogendi utantur verbis, Statusq; ad comitia convocandos, non niſi Electorum cum conſenſu conſcribant: ideo tamen non depreciatur Ipſorum Majeſtas, ſed moderatæ potius rationis & ſubactæ conſultationis condimento temperatur.

LXVIII.

Convertimus verò nos ad reſolutionem argumenti III. Ad illud reſpondemus, quod falsò inferatur, hunc eſſe comitiorum finem, ut in iis à Proceribus congregatis Imperatori præſcribantur leges. Aliam enim res longè habet faciem, ubi tanquam ſummum caput præſidet Imperator, rationesque ad conſilia Procerum exponit, quibus tranquillitas atque ſalus fulciatur Imperii: Tunc deliberatione opus eſt, non præſcriptione legum, queis adſtringatur tanquam inferior à Statibus Imperator. Eo ipſo autem minimè dubitamus adſerere, ſi communi tàm Imperatoris quàm Statuum ſuffragio, conſtituantur leges, quæ felix Imperii reſpiciant incrementum; quin iis omnino ſit alligatus Imperator, licet non ex imperio Superioris; vi tamen & fide conventionis, quam ſemel inire cum Proceribus ſuſtinuit,

LXIX.

Deinceps quoq; conſtituentem non ſemper ſupra conſtitutum eſſe putamus. Alia enim eſt conſtitutio, quæ perpetuò dependet à voluntate conſtituentis, & tunc non diffitemur, conſtituentem poſſe dici ſupra conſtitutum. Sic Princeps eſt ſupra Magiſtratus, quos infra ſe conſtituit, ut poſt ſe regant populum. Sic Dominus eſt ſupra ſervum: ſic maritus ſupra uxorem &c. Illa verò conſtitutio, quæ ab initio tantùm dependet à voluntate conſtituentis, poſtea verò obſequii erga conſtitutum introducit neceſſitatem; Illa inquam non facit, ut conſtituens ſuperior maneat conſtituto, ſed conſtitutum collocat ſupra conſtituentem. Tali conſtitutione Romani olim omne imperium transtulére in Principem: Tali adhuc hodie ſuam Imperator nanciſcitur ſuperioritatem: Tali creatur Papa à ſuis Cardinalibus, & à Capitularibus Epiſcopus: verùm quemadmodum olim Romani non erant Principe; ita nec hodie Principes ſunt Imperatore, Cardinales Papâ, Capitulares Epiſcopo ſuperiores.

LXX.

Quod denique concernit exauctorationem Imperatoris, non equidem inficias ire poſſumus, eam prout olim aliquando

proceſſit: ita adhuc hodie fieri poſſe. Tantum tamen abeſt, ut ſtatuamus, Principes atque Status pro lubitu Imperatorem hodie deturbare poſſe, ut potiùs id cogitare nefas ducamus & ſacrilegium. Et graviſſimas ſanè oporteret eſſe cauſas, quæ fatalem Imperio minarentur ruinam, ſi earundem æſtimatione tale quid contingeret: Neque tamen propterea Electores Imperatore eſſent majores, ſed potius ipſa Capitulatio ſeu lex fundamentalis, quæ læderetur, & cui Imperator ſe ſponte, uti diximus, ſubjecit.

LXXI.

Ad IV. contra nos argumentum reſpondemus iterum negando minorem. Dependent enim adhuc hodiè ab Imperatore omnia Germaniæ ſumma judicia, licet Statuum nomine ſimul exerceantur: utque tantùm de Camerali loquar, ſanè potiſſimas in eo Imperator obtinet partes. Solus judicii hujus Caput, videlicet ipſum conſtituit judicem, eumque ſuum appellat Judicem. Reichs Abſchied zu Speier *d. an.* 1570. §. und dieweil nicht nöthig. *in verbis* Unſrem Cammer-Richter. Quin imò ipſum judicium hoc, paſſim dicitur Cæſareæ Majeſtatis judicium; Ihrer Majeſtät Cammergericht. Reichs Abſch. *d. ann.* 1554. §. und wiewohl. *& d. ann.* 1570. §. dieweil dann *ibi* an Unſrem Cammergerichte. item der Römiſchen Königl. Majeſtät Cammer-gerichts / *Ord. Cameral. d. ann.* 1495. *& d. ann.* 1500. *item* Summi Principis Conſiſtorium, *Gail.* 1. *Obſ.* 42. *num.* 3. *& Obſ.* 84. *num.* 5. *& Obſ* 87. *num.* 9.

LXXII.

Ad V. Argumentum reſpondemus, nihil facere ad deſtructionem Majeſtatis, quod Imperator coram Palatino conveniri poſſit. Sic enim videmus, quod etiam Galliæ Reges, ut omnem iniquitatis ſuſpicionem à ſe depellant, æquè ac privati, legibus atque judiciis patriis acquieſcere ſoleant. Atque conſtat, quod illis Ipſis, à Parlamentis jus dicatur, ſic ut nonnunquam cauſa cadant. *Gothofr. ad rubr. Cod. Ne quis in ſuâ cauſâ jud.* Exinde autem Chriſtianiſſimæ Majeſtatis candor minimè nigreſcit. Quid ni & Aquila ex Imperatoris

Maje-

Majeſtate triumphet? Sanè ſi graviter peccant, qui eam Regibus Galliæ negaverint, quòd Parlamentis ſuis ſe ſubjiciant; meritiſſimo jure & hos crimen maximum incurrere adſerimus, qui eam negare audent Imperatori, quod coram Palatino conveniendus ſit. Ubi enim eadem militat ratio, ibi jus quoque ſtatuendum eſt idem.

LXXIII.

Ad VI. & ultimum argumentum reſpondemus, diſtinguendo inter tributum, quod ſubjectionis jure à ſubditis præſtatur, & penſionem quæ ex conventione vel pacto ſervandæ pacis gratiâ exſolvitur. *Bodin. l. 5. de Rep. c. 6.* Quod attinet annuam pecuniæ ſummam, quam ad conſervationem publicæ tranquillitatis, Imperator confert Turcæ; eo ſanè ſtabilitur Ipſius Majeſtas, non opprimitur. Quod ſi enim exiguis parcendo ſumtibus, Imperii fines cruentis hoſtium vaſtationibus corrumpi mallet, citiùs pateretur Majeſtas Ipſius naufragium, quam cum hoc modo cordati Principis defungitur officio. Cæterum ipſe Turca, Æthiopum Regi atque illis populis, qui ad Arabiæ montium juga ſunt ſepoſiti, ingentem pecuniæ vim tributi nomine quotannis ſolvere cogitur. Et Ludovicus XI. Rex Galliæ, Eduardo Angliæ Regi, penſionem 50000. aureorum annuò Londini ſolvit; inde tamen nihil Ipſorum decedit deceſſitque Majeſtati. Cur ergo non ab his quoque argumentemur ad Imperatorem noſtrum?

LXXIV.

Sed quid nunc tandem amplius? Id ſcilicet, ut canamus receptui; modo ſolenni exceptione finiamus cum *Carpzovio noſtro in fin. Oper. ad L. Reg. German.* quem aliàs ſæpiſſimè ſecuti ſumus. *Si quid enim dictum ſit aut ſcriptum, quod S. Cæſareæ Majeſtati derogare; ſi quid dictum aut ſcriptum, quod Principum & Statuum Imperii Auctoritatem atque Libertatem imminuere poſſit, ne dictum eſto.* Atque ita diſſolvimus quaſi triumphantes hunc diſcurſum, diſſolvimus, inquam, ipſum gratiis atque precibus. Utraſque ſoli damus Deo; illas pro ope ſuâ hactenus operæ noſtræ quam benigniſſimè communicatâ: has autem pro ulteriori Ipſius gratiâ, qua largiatur, ut hanc, quam rudi Minerva

 con-

conſcripſimus diſſertationem, ſtrenuâ tàm animi, quàm linguæ defendamus confidentiâ. Ad poſtremum quoque tuum, quicunque ſpecimen hoc noſtrum academicum lectione dignum æſtimaveris; tuum inquam, mille votis expetimus judicium, nullo autem ſiniſtro præjudicio occupatum. Cogites, nos dediſſe Cæſari, quod eſt Cæſaris; & nihil ſcienter aut conſuitò admiſcuiſſe ad alterius injuriam. Si tamen in errore nos deprehenderis, putes, nihil humani à juventute noſtrâ eſſe alienum; cæterum corrige, non pigebit nec pudebit nos diſcere.

I.

Lucida dum ſequitur veſtigia Patris Aviq;
in publicam rem Patriæ;
Congeneris genii ſe præſtat noſter *ab Hatten*
juſtum Nepotem & Filium.
Quis dubitet, ſimilē Fortunam paſſibus æquis
eum ſequuturam probè?
Non dubito. Sed nec juvat incepiſſe: reportat,
qui perſeverat, lauream.

Boni ominis ergò
Nobiliſſimo DN. DISPUTANTI,
Fautori ſuo honoratiſſimo,
officioſâ manu
applaudit

PRÆSES.

II.

Uns hat nicht nur ô Freund/die Landsmannſchafft verbunden;
die treu/ ſo ich an dir und du an mir gefunden/
als Straßburg uns ein brod und eine wohnung that/
die iſts/ die uns zugleich ein hertz gegeben hat;
ein hertz/ das unverfälſcht / und einen willen führet/
daß gleiche freud' und luſt/ von beider ehre ſpüret.
Weil du nun unverzagt deß Keyſers Macht beſchreibſt/
und dich durch ſolche that dem Himmel einverleibſt/
wo Fama deinen ruhm durch unbegrenzte zeiten
mit ihrem nachruff ſucht den menſchen außzubreiten:
Als bin ich hoch erfreut und wünſche noch dabey
daß diß ein ancker dir und grund zur wohlfahrt ſey.

Mit hieſigem bewüntſchete
den
Herren Diſputierenden
in anſehung vertrauter Freund- und Lands-mannſchafft

Gerhard Brocktorff, Eq. Holſ.

III.

NOBILISSIMO
DOMINO RESPONDENTI.

MAgnos magna decent: *Tu* qui jam maxima tractas,
Maximus ex merito jure, tenére *Tuo*.
Arte opus eſt, opus eſt magnis & viribus illi,
tam dignum dignè, qui velit edere opus,

Ceu *Tu* feciſti docto fauſtoque labore !
Unde *TIBI* magno gloria magna venit.

Amico inter paucos dilecto
applaudit

Guilhelmus Ludovicus Daſer, Illuſtriſſ.
Comitum ab Hohenloë &c. p. t. Ephorus.

IV.

ACta licet tacitâ Magnatum mente tueri
tutius eſſe putent, judiciumq; ſuum
ſuſpendiſſe; tamen gaudent Hi rite doceri
docta per ora Virûm, quod varium arbitrium
competat in terris, quæ perveneranda poteſtas
in ſibi ſubjectos munere parta DEI:
Vindice quid valeant dextrâ, quæ præmia rurſus
condignis ſoleant larga referre Viris.
Hoc Proavis fecére Tuis, Tibi tale petenti
contingat pariter, Fautor, Amice, precor!

Nobiliſſimo DN. DISPUTANTI
ita apprecatur

Georg. Andr. Mancinus.

V.

WOhl dir / O liebſter Freund! in dem du deinen Geiſt/
von der gebückten ſchaar gemeiner Seelen reißt/
und dir inn Schrifften ſuchſt dergleichen Ruhm zu ſetzen
ſo keiner zeiten zahn/ kein Todt nicht mag verletzen.
Du ſchreibſt von **höchſter Macht und unbepfähl-ter Hand/**
und zeigſt der Nach-Welt an/ was Ihr noch unbekand/
wenn man des **Keyſers Recht in Majeſtätſchen gräntzen/**
durch deine Schrifften ſieht mit vollen würden gläntzen.
Wohl ſag ich dir / O Freund! es blühe deine Zier
Vor dieſe deine pflicht! es wolle dich dafür
Der **große Leopold** ſtets allergnädigſt kennen/
Ja **Selbſt dein Fürſt und Herr** dich rühmens-würdig nennen!

Alſo beglückwünſchete Seinen hochge-liebten Freund und Untergebenen als Diſputirenden

Chriſtianus Thomas.

VI.

Omnia prætereunt, nihil eſt, quod duret in annos
æternos, quicquid magnus complectitur Orbis:

Quem

Quem juvat ingenuas caput exeruiſſe per artes,
doctas manſuræ & curas mandaſſe papyro;
Huîc ſoli ſine morte decus ſtat Nominis omne.
Quale igitur tempus Tibimet quoque, Fautor amande,
Nominis & Famæ meritum delebit honorem?
Quippe bonas artes ſimul & quod cætera doctus
exiſtas, quemcunque docet ſatis utpote ſcriptum,
Scriptum quod refert ſupremum Jus LEOPOLDI.
Quapropter, cœlo dum Sol & Luna micabunt,
ſemper honos, nomenque Tuum, laudesque manebunt!

Verſus hoſce

Fautori atque Domino ſuo maximis modis & officiis devinctus offerebat

Michaël Rôhner.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE